

V Lísce jsme připravili adventní rozesílku 20/2021. Najdete v ní pozvánky na akce a kampaně (str. 3–4), upozornění na grantové výzvy (str. 1), program Učíme se venku (str. 7), projekt Škola pro udržitelný život (str. 8–9), tipy na pomůcky a publikace (str. 12), nabídku vzdělávání (str. 9), nabídku výukových programů a projektových dnů pro školy (str. 10–11), zprávy a informace.

Prožijte letošní ADVENT v pokoji, zdraví a radosti.

Některé texty rozesílky zůstávají beze změny, slouží jako rychlý zdroj informací.

Nové texty jsou označeny ikonkou

Archív rozesílek:

www.liska-evvo.cz/rozesilka

V PŘÍLOZE NAJDETE:

- 1 Inspirace Adventní výzva

Sledujte prosím web a Facebook LÍSKY, kde vás aktuálně informujeme o konání/rušení akcí.

Akce do DIÁŘE:

Pátek 3. prosince	Mikluášská procházka v ALCEDU, Férová kavárna Líska www.alcedovsetin.cz
St – Pá 1.–10. prosince	Mikulášský biojarmark ONLINE www.iskopanice.cz
Pondělí 21. března	Den s Lískou, 15. narozeniny www.liska-evvo.cz
Úterý 26. dubna	Workshop Učíme se venku, Hájenka www.liska-evvo.cz

Osvětové kampaně LÍSKY

Zapojte se do osvětových kampaní LÍSKY a podpořte důležitá témata – **PTÁCI, ZAHŘADA, STROMY, FAIR TRADE** a **místní udržitelná ekonomika**,
www.liska-evvo.cz/doc/osvetove-kampane

Hlavním cílem kampaní je osvěta tématu s dopadem na **šetrnější a odpovědnější přístup k přírodě a životnímu prostředí**.

Každá kampaň má **klíčovou akci a kalendář akcí**, sestavený i z vašich aktivit a programů. Ke kampani je vydána **tisková zpráva**, osvětové a didaktické **materiály, metodické listy či pomůcky**.

Ke zveřejnění a sdílení uvítáme i vaše náměty a materiály. Kampaň je prezentována v rozesílce Líska, na webu a Facebooku.

Zdroje (nejen) pro EVVO

- Podejte si žádost o grant u **Nadace Partnerství**. Máte chuť udělat něco pro místo, kde žijete? Aktuální nabídku grantů sledujte na www.nadacepartnerstvi.cz/granty
- **Vyhlášení výzvy NPŽP č. 4/2021: Výsadba stromů – individuální projekty.** Vyhlášovatel Ministerstvo životního prostředí ČR
<http://nno.ecn.cz/index.stm?x=2730003&apc=nF2xx1-->
- **Vyhlášení výzvy NPŽP č. 5/2021: Výsadba stromů – grantové schéma** Vyhlášovatel Ministerstvo životního prostředí ČR
<http://nno.ecn.cz/index.stm?x=2730004&apc=nF2xx1-->

Podpořte LÍSKU

Programy a činnosti můžete podpořit finančně:

- ✓ členstvím v Klubu LÍSKY
- ✓ darem prostřednictvím darovacího formuláře [DARUJME.CZ](https://www.darujme.cz)

Klub LÍSKY

Svým členstvím v Klubu LÍSKY podpoříte programy pro děti a osvětové kampaně, stanete se součástí dění, získáte informace a benefity a zároveň dáte všem najevo, že nám fandíte.

V roce 2020 členové Klubu Lísky zaslali 42.900 Kč. V roce 2021 je to doposud ... Kč. Co myslíte, bude letošní částka vyšší než ta loňská? Děkujeme za dlouhodobou podporu, díky níž můžeme tvořit tematické programy a materiály pro učení venku.

Dar LÍSCĚ

prostřednictvím darovacího formuláře [DARUJME.CZ](https://www.darujme.cz)

S LÍSKOU v přírodě je prima. Podporujeme pedagogy a lektory, aby přenesli výuku co nejvíce ven, do školních zahrad a okolí školy. Poskytujeme náměty a příklady, co a jak venku učit. Zaměřujeme se na budování a využívání zahrad a propagujeme benefity kontaktu dětí s přírodou. Aktivně se věnujeme tématu ptáci, stromy, voda, fair trade, místní udržitelná ekonomika a potravinová soběstačnost. Připravujeme výukové programy a projektové dny, žákovské kampaně, akce pro rodiny s dětmi, veřejnost, osvětové kampaně, konference, semináře, kurzy a exkurze pro pedagogy.

www.darujme.cz/projekt/1203070

V roce 2020 jsme z vašich darů získali 14.406 Kč.

Velmi si toho vážíme a DĚKUJEME.

Zprávy z LÍSKY

Ve druhé polovině listopadu jsme se věnovali přípravě členské schůze, rozpočtu na rok 2022, hodnocení strategie Lísky i hodnocení projektů.

Pracujeme na publikaci v projektu Učíme se venku s Lískou i obsahu projektových dnů. Pro žáky II. stupně ZŠ přidáváme pro podzimní a zimní období projektové dny VODA – život v každé kapce, pro žáky na I. stupni výukový program Z farmy na náš stůl (může být i jako projektový den, viz nabídka na str. 10).

Férový obchůdek Lísky

Připravíme vám mikulášský či vánoční balíček na míru. Vybírat můžete z fairtradových čokolád, lízátek, karamelů a Lukášových šitých hraček Renaty Lažové. Radost můžete sobě i svým blízkým udělat i fairtradovým čajem, kávou, horkou čokoládou, kakaem či nutelou.

www.liska-evvo.cz/doc/ferovy-obchudek

Fairtradové banány slaví své výročí!

Před 25 lety si lidé mohli koupit první férový banán na světě.

Banány se známkou Fairtrade začaly v roce 1996 prodávat holandské supermarkety. Byly vypěstovány na farmě Volta River Estates v Ghaně, která je držitelem fairtradové certifikace dodnes. A jak to vypadá v roce 2021? Dnes existuje v 16 různých zemích více než 240 pěstitelských organizací a plantáží s fairtradovými banány. Dohromady na nich pracuje téměř 35 000 lidí. Oslavte s námi, jak velký pozitivní dopad jsme všichni za uplynulých 25 let udělali. I díky vašemu nákupu můžeme pokračovat v přinášení pozitivní změny do života pěstitelů banánů.

Více se o fairtradových banánech dozvíte na webu fairtrade.cz/banany/.

CENA za přínos EVVO ve Zlínském kraji za rok 2021

SEZNAM NOMINACÍ

<i>kategorie jméno a příjmení</i>	<i>organizace</i>
1. osobnost EVVO Zlínského kraje 2021	
Radka Brtišová	Envicentrum Vysoké Pole
2. ředitel školy / manažer nevládní neziskové organizace	
Livie Popesková	MŠ Sokolská Zlín
Veronika Kršáková	MŠ Ublo
Ivana Petřů	MŠ Vizovice
3. koordinátor EVVO, pedagog, lektor	
Karolína Mikulcová	Gymnázium Valašské Meziříčí / lektor Lísky
Hana Žemlová	Mateřská škola Zlín, Sokolská 3961, příspěvková organizace
Markéta Vlčková	ZŠ Želechovice
Irena Pořízková	
Pavla Vičíková	ZŠ Vsetín, Ohrada
Jitka Bordovská	ZŠ Horní Bečva
Ivana Garajová	MŠ Primátora Hájka, Uh. Brod
Gabriela Řádková	ZŠ a MŠ Větrná, Uherské Hradiště
4. pracovník/dobrovolník neziskové organizace	
Martin Fila	KOSENKA Val. Klobouky
5. veřejná správa / politik	
Alena Šuráňová	Městský úřad Slavičín
6. žák základní/střední školy	
Jakub Vyškovský	Masarykovo gymnázium Vsetín
Kristýna Kocurková	Masarykovo gymnázium Vsetín
7. podnikatelský sektor	
Fér Kaffé Veronica	Centrum Veronica Hostětín
Amélie Janíková	architekt/Můj první zápisník
8. škola, školské zařízení / nevládní nezisková organizace	
ZŠ Vsetín, Ohrada	
9. projekt/aktivita/program v oblasti EVVO	
Interaktivní výstavy	SVČ Klubko Staré Město
10. objev roku v EVVO ve Zlínském kraji	
Tereza Barvíková	koordinátor MA21 město Vsetín

Inspirace

■ Badatelé – jak učit o půdě

Hledáte inspiraci, aby to žáky bavilo a co nejvíc věcí si mohli sami prakticky vyzkoušet?

Připojte se na webinář 13. prosince.

Registrace: <https://bit.ly/3cSepdo>

■ Ptačí hodinka 2022 – sčítám ptáky na krmítku

ADVENTNÍ ČAS

Skončily polní práce, země odpočívá. Nastal čas dlouhých večerů, období klidu, rozjímání a zklidnění. Přesto lidé nezaháleli, ženy se za svitu loučí a svíček věnovaly šití, pletení, draní peří, předení, tkaní. Muži opravovali nářadí, štípali šindele, pletli košíky, pokařovali. Přichází, ale i svátky blaha, pokoje, radosti-veselý adventní čas. Dojemné svátky, opředené kouzlem zkazek, obyčejů, písní, koled, pověr právě začínají.

Advent vychází z latinského slova adventus, což znamená příchod. Je to začátek liturgického roku, období čtyř neděl před 25. prosincem. Je to doba radostného očekávání velkého křesťanského svátku-narození Ježíše Krista, narození Páně.

Dříve byla doba adventní zároveň dobou postní, kdy byly zakázány zábavy, svatby a hodování. Na první adventní neděli zapalujeme na adventním věnci první fialovou svíčku, tzv. svíci proroků. Tato svíčka je památkou na proroky, kteří předpověděli narození Ježíše Krista.

Česká hudební tradice se může pochlubit výjimečným počtem kvalitních adventních písní. Uplatňují se zejména při jitřních mariánských mších zvaných rořáty.

Pozvánky

Jarmarky a adventní trhy online

Kupte letos na Vánoce alespoň jeden dárek od českého živnostníka či řemeslníka.
Podpořme se navzájem!
www.darujemeceskevanoce.cz

ZLÍNSKÝ KRAJ

Mikulášský biojarmark
ON-LINE
od 1. do 10. prosince 2021
www.iskopanice.cz

Pečení kváskového chleba postaru, 4. prosince 2021

www.facebook.com/Kosenka-288647035198149/
www.kosenka.cz

Rodinné a mateřské centrum Vsetín, z.s. a ALCEDO - středisko volného času a plavecká škola Vsetín

Vás zvou na
MIKULÁŠSKOU PROCHÁZKU
pro předem přihlášené rodiny
A MIKULÁŠSKÝ JARMARK
pro veřejnost
pátek 3. prosince 2021 od 16 do 19 hod

Každá rodina přijde na určený čas po přihlášení. Na přesný čas se s Vámi domluvíme po telefonu.
Přihlašovat se můžete na email: mc-vsetin@seznam.cz nebo telefonicky: 737 502 215 + uvést přesný počet dětí.

Kde: dvůr ALCEDA
Prosíme neparkovat v blízkosti budovy ALCEDA.

Program:
úkoly pro celou rodinu
mikulášský jarmark
poštovní schránka pro Ježíška (dopis s sebou)
setkání s Mikulášem a andělem (bez čerta)
drobné občerstvení
Férová kavárna Lísky

Cena balíčku: 150 Kč

Pořadatelé se budou řídit aktuální epidemiologickou situací.

OBCENĚ PROSPĚŠNÁ SPOLEČNOST PARK ROCHUS VÁS ZVE NA AKCI

ADVENTNÍ ČAS JE TADY ZAS

Skanzen Rochus Uherské Hradiště

Zvyky a obyčeje předvánočního období na Slovácku. Ukázky vybraných tradičních občůzek (Mikuláš, Lucky), ukázky řemeslných a rukodělných prací.

sobota **4. 12. 2021**
neděle **5. 12. 2021**
10.00 až 16.00 hodin

Více informací o programu a vstupném najdete na skanzenrochus.cz nebo na [Facebooku](https://www.facebook.com/Park-a-skanzen-Rochus-Uh-Hradiště) Park a skanzen Rochus Uh. Hradiště.

Změna programu vyhrazena.

Akce Adventní čas je tady zas je spolufinancována Zlínským krajem.

EXPOZICE LIDOVÉ ARCHITEKTURY UHERSKÉ HRADIŠTĚ OTEVŘENO 2016 MUZEUM V PŘÍRODĚ ROCHUS

SKANZEN ROCHUS
expozice lidové architektury v Uherském Hradišti

RADOSTNÁ NOVINA
18. prosince 2021 od 13.00 do 16.00 hodin
Vánoce tak, jak je prožívali naši předkové. Středověčné tabule, koledy, vůně cukroví, vánoční zvyky a tradice.

ŠTĚPÁNSKÉ KOLEDOVÁNÍ VE STODOLE
26. prosince 2021 od 14.00 do 16.30 hodin
Devátý ročník vánočního setkání u historické stodoly na Rochusu s hudeckou sestavou CM Burčáci a primášem Františkem Ilíkem.

Akce jsou spolufinancovány Zlínským krajem. Změna programu vyhrazena. Více informací o programu najdete na skanzenrochus.cz nebo na [Facebooku](https://www.facebook.com/Park-a-skanzen-Rochus-Uh-Hradiště) Park a skanzen Rochus Uh. Hradiště.

Zprávy z webu a tisku

Závod s časem

Klimatická konference COP 26 ve skotském Glasgow skončila. I díky zprávě Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC) ze srpna tohoto roku je konference považována za poslední šanci, jak zachránit planetu a lidstvo před drastickými změnami vyvolanými zvýšením globální teploty o více než dva stupně Celsia.

Politici v takové situaci akutně potřebují vzbudit dojem, že mají schopnosti i odhodlání klimatické výzvě čelit. Proto už v prvních dvou dnech konference přišli s celkem ambiciózními závazky. Do roku 2030 chce řada zemí snížit emise skleníkových plynů na polovinu, do roku 2050 pak dosáhnout uhlíkové neutrality.

Představitelé stovky zemí se zavázali, že do deseti let (!) zvrátí trend odlesňování planety v postupnou obnovu lesů. Ročně nyní vykáčíme a vypálíme 260 tisíc km² lesů, což je dvojnásobek rozlohy bývalého Československa. V neposlední řadě pak politici, kteří do Glasgow přijeli, slíbili, že do deseti let sníží emise metanu (plyn, který je dvacetkrát účinnější skleníkový plyn, než oxid uhličitý) o třicet procent. Potíž je ale v tom, že stále více metanu uniká z tajícího permafrostu tundry, a to neovlivníme.

Na jednu stranu věřím, že politici i veřejnost chápou, že situace je kritická a je třeba něco udělat. Na druhou stranu politici i my, občané, nechceme měnit zaběhlé pořádky a návyky. Utíkáme tedy ve svých slibech do budoucnosti. Slibujeme, co nesplníme, pokud zásadně nezměníme svoje hodnoty a způsob života. A to obvykle trvá desítky let, je to mezigenerační záležitost.

Svět navíc není jednobarevný a jednotný, různé země a skupiny zemí mají různé zájmy. Myslím, že můžeme orientačně identifikovat sedm skupin zemí (resp. jejich reprezentací) s rozličnými zájmy:

1. Čína a Rusko. Dvě země s velmocenskými ambicemi, jejichž lídři se do Glasgow ani nenamáhalí přijet. Rusko je zoufale závislé na exportu fosilních paliv. Čína, největší znečišťovatel, zase chce do roku 2030 své emise zvyšovat a pak teprve začít s jejich snižováním. Je to stejné, jako kdyby kapitán na Titaniku po spatření ledovce rozhodl ještě nějaký čas zvyšovat rychlost s tím, že brzdit začne později.
2. Saudská Arábie a další země vyvážející ropu a plyn. Chtějí hlavně udržet co nejdéle svůj byznys v chodu, jsou životně závislí na příjmech z fosilních paliv. O potřebě změny rádi pohovoří, ale změnu samotnou u nich v dohledné době čekat nelze.
3. Spojené státy, Velká Británie, Austrálie, Kanada (anglosaský svět). Mluví odhodlaně o závazcích a potřebě jednat, ale výsledek je velmi nejistý. Spojené státy jsou rozpolcené a situace se může po dalších prezidentských volbách výrazně změnit. Austrálie je poněkud pokrytecká, když přijímá konkrétní závazky, ale ministerský předseda zároveň dodává, že to neznamená, že by země měla přestat spalovat a exportovat uhlí.
4. Západní (tradiční) část Evropské unie. Chce realizovat možná až příliš ambiciózní „zelený úděl“ (Green Deal). Za pokus to stojí, ale nebude snadné ustát všechny konkurenční nevýhody, které to způsobí, pokud se postupně nepřidají další země.
5. Východní část Evropské unie (nové členské země). Chová se opatrnicky a vypočítavě. Typickým představitelem je, bohužel, naše země. Green Deal jsme podepsali, ale hned brzdíme – je třeba postupovat „rozvážně“, nic neuspěchat, podpořit chceme zejména jadernou energetiku a hlavně na to z fondů Evropské unie chceme vytáhnout co nejvíce peněz. Souhlasím s Bedřichem Moldanem (LN, 6.11.2021), že Babišův projev v Glasgow byla ostuda.
6. Nově se rozvíjející země (Brazílie, Indonésie a další). Chtějí se nejdříve industrializovat a až poté omezovat emise. A hlavně si chtějí od rozvinutých zemí nechat dekarbonizaci ekonomiky dobře zaplatit. Logiku to má, protože historicky vypustily opravdu řádově méně skleníkových plynů, než rozvinuté země. Je otázkou, jestli se však s bohatými zeměmi budou schopny na nějaké rozumné míře podpory dohodnout.
7. Rozvojové země. Jedná se o velkou skupinu hospodářsky málo rozvinutých zemí. Klimatická změna se jich nejvíce dotkne, protože nemají prostředky na adaptaci, přizpůsobení se změnám. Podporu si zaslouží, protože sklídí bouři, kterou nezaseli. Bohužel většina těchto zemí má zkorumpované vlády s nárokovou mentalitou. Jejich představitelé se hlavně dožadují podpory ve výši 100 miliard dolarů ročně (přislíbenou již na klimatické konferenci v Kodani, 2009), která zatím nepřichází. A to jim samozřejmě stačit nebude. Jen samotná Indie si říká o podporu za transformaci ekonomiky v řádu stovek miliard dolarů.

Je tedy zřejmé, že vyjednačiči, kteří v Glasgow pracují mimo hlavní záři reflektorů, to nemají vůbec snadné. V konečném důsledku se asi opět ukáže, jak moc je svět rozdělen na hospodářsky rozvinuté země a na rozvojové země.

Osobně se domnívám, že rozvinuté země by neměly přistupovat na nárokovou mentalitu představitelů rozvojových zemí a platit každoročně stamiliardy dolarů s nejistým výsledkem. Ale stejně jako se dnes rozvinuté země měly dříve odvahu a schopnost industrializovat a opustit feudální uspořádání společnosti, měly by nyní přistoupit ke smělé transformaci odklonu od závislosti na fosilních palivech k obnovitelným zdrojům (a obecně k dlouhodobě udržitelnému způsobu života).

Rozvojové země pak budou moci naše zkušenosti a technologické znalosti a dovednosti využít a touto změnou také projít, aniž by opakovaly naše dřívější hledání a tápání. Pokud například svět bude schopen přejít na obnovitelné a decentralizované zdroje energie, nebudou muset rozvojové země budovat ve venkovských oblastech náročnou infrastrukturu na dálkový přenos elektřiny. Podobně, jako už dnes nemusí investovat do pevných telefonních linek, když mají běžně k dispozici mobilní telefony.

Je to celý závod s časem. Klimatická konference v Glasgow jistě není poslední, i když je dost možné, že je klíčová a výrazně ovlivní náš budoucí úspěch či selhání.

www.pavelnovacek.eu/articles/zavod-s-casem/?fbclid=IwAR1QkNt-dmQwRq7MjwxyAsxCjZoG0E2Br5jtYpWfPKED8jKpxvvWwhREnk

Zprávy z webu a tisku

Další prestižní ocenění pro ekocentrum ve Zlíně – Velíková

Odborná porota vybrala ve čtvrtek 4. 11. 2021 nejzajímavější adaptační projekty, které získaly letošní cenu Adaptterra Awards. Mezi výherci je také Ekocentrum Na Pasece Velíková sídlící ve slaměném domě s biosolární střechou. Cenu si odvezlo dalších sedm projektů, z toho i jeden přeshraniční v Rakousku. Mezi vítězi najdeme příklady šetrného hospodaření v lesích i na zemědělské půdě, zelené bydlení pro seniory, moderní a ekologické pracovní prostředí univerzity či dlouhodobý projekt výsadby alejí.

První příčku v kategorii Zastavěná území obsadilo Ekocentrum Na Pasece Velíková z městské části Zlína. Projekt je postaven na spolupráci podnikatelského a neziskového sektoru. Soukromý investor vybudoval čistě z vlastních zdrojů zázemí pro ekocentrum a lesní školku provozovanou neziskovou organizací Na Pasece.

„K projektu mě přivedly děti. Syn, který začal chodit do lesní školky. Měl jsem potřebu dělat něco rukama. Chtěl jsem postavit dům, tak jsem si řekl, že chci raději sahat na hlínu, na dřevo a na slámu než na standardní stavební materiály. Dali jsme velkou důvěru projektantovi Danu Grmelovi a architektovi Radku Hálovi, kteří se „slamákům“ dlouhodobě věnují,“ uvedl investor Ing. Tomáš Černý během vyhlášení cen Adaptterra Awards.

Slaměný dům se zelenou střechou a fotovoltaickými panely vychází z myšlenky přírodního a trvale udržitelného stavitelství. Fotovoltaické panely částečně zastiňují zelenou střechu a brání jejímu vysušování, rostliny zase pomáhají udržovat teplotu panelu ideální pro výrobu solární energie. *„Byl to experiment“* vysvětluje investor a pokračuje: *„Protože střecha je členitá, někde je více stínu, část zakrývají panely, jinde ústí rýna, která přivádí více vody, proto si každý druh vysazeného rozchodníků našel svoje místo adaptace, jak si sama příroda řekla.“* Za extenzivní biosolární střechu bylo ekocentrum v letošním roce oceněno také v soutěži Zelená střecha roku 2021.

Jaké bude další plánované využití ekocentra přiblížila koordinátorka Veronika Slováčková z lesního spolku Na Pasece: *„Budou zde probíhat ekologické výukové programy pro mateřské, základní školy i středoškoláky. Zároveň je to místo pro pořádání seminářů, prostory si budou moci pronajmout lektori a uspořádat zde přednášky a kurzy. Chceme dát tento prostor k dispozici i komunitě, která se kolem školky a ekocentra vytvořila a stále vytváří. Součástí projektu je i vlastní kuchyně se zaměřením na vaření z lokálních surovin.“*

Stavba slaměného domu byla sice placena ze soukromých zdrojů, avšak celý provoz a další náklady ekocentra i lesní školky spadají pod neziskovou organizaci Na Pasece. Proto se tato organizace rozhodla vypsát sbírku na dárcovském webu Donio.cz. *„V tomto crowdfundingovém projektu nabízíme za dary přispěvatelů rozmanité odměny. Sbírkou chceme veřejnosti nabídnout možnost zapojit se do unikátního projektu - vytvoření nového plnohodnotného ekocentra pro Zlínsko“* dodává Veronika Slováčková.

Více o dárcovské sbírce na www.donio.cz/pomozte-nam-vybvavit-nove-ekocentrum-na-zlinsku

Podrobnosti o všech oceněných adaptačních opatřeních jsou dostupné na www.adaptterraawards.cz.

Profil zlínského projektu v soutěži najdete zde: www.adaptterraawards.cz/cs/Ekocentrum-Na-Pasece-Velikova

Fotografie projektu ekocentra najdete zde: <https://drive.google.com/drive/folders/1qsEVefpqY8ptS7BwCzKm7kVbRTL8uW2>

Při použití či poskytnutí třetím stranám prosíme vždy o uvádění autora a zdroje: Adaptterra Awards, Nadace Partnerství (Vojta Herout)

Fotografie z provozu ekocentra - komunitní akce, dobrovolnictví <https://drive.google.com/drive/folders/1cgu-clEbsFEiXt9VTOeGzImCIYCSUwoR?usp=sharing>

Zdroj Ekocentrum Na Pasece Velíková

Fotografie z vyhlášení: Při použití či poskytnutí třetím stranám prosíme vždy o uvádění autora a zdroje: Adaptterra Awards, Nadace Partnerství (Vojta Herout) Foto1 vítězové všech kategorií, Foto 2 Realizátoři projektu získali za vítězství v kategorii dar od Plzeňského Prazdroje v hodnotě 50.000 Kč: Tomáš Černý a Veronika Slováčková se zástupci Plzeňského Prazdroje, sponzora kategorie Zastavěná území. Autor: Vojtěch Herout (Nadace Partnerství)

Více fotografií zde z vyhlášení: Vojtěch Herout (Nadace Partnerství): https://drive.google.com/drive/folders/1Zkd0DJVd5cd7CZuU_1i584QE0Cs6231d

Kontakty na realizátory:

Veronika Slováčková, koordinátorka Ekocentra Na Pasece Velíková, Na Pasece, z.s. 739 660 135, ekocentrum@napasece.net

Tomáš Černý, investor a jednatel společnosti Youngster s.r.o. 602 566 844

Učíme se venku

Spojujeme učitele, rodiče i odborníky. Chceme, aby se každé dítě v ČR rozvíjelo zdravě díky tomu, že si hraje a že se učí v podnětném prostředí venku.

Že výuka venku, v přímém kontaktu s přírodou a se světem, přináší dětem mnoho výhod, jednoznačně potvrzuje praktická zkušenost ze škol i odborný výzkum. Učení venku je názornější, zlepšují se vzdělávací výsledky, roste motivace dětí k učení, posiluje se jejich zdraví – to jsou jen některé z jasných benefitů tohoto přístupu.

Přesto učení se venku, mimo třídu a budovu školy, není příliš rozšířeno. Učitelé a školy vydávající se cestou učení venku musí překonávat řadu překážek, organizačních, metodických i legislativních. Tyto překážky se nezdají tak velké, když znáte ty správné triky, jak se s dětmi venku učit a jak takovou výuku zorganizovat. Jsme tu proto, abychom vám s tím pomohli.

Na webu www.ucimesevenku.cz poznejte 7 dobrých důvodů:

PROČ se učit s dětmi venku.

Inspirujte se, CO a JAK učit venku v různých předmětech.

Seznamte se s učiteli a řediteli, kteří venku učí.

Zjistěte, jaké pomůcky není třeba kupovat.

Vyzkoušejte osvědčené aktivity pro učení venku. Přijďte na seminář.

Saňte se součástí i uzavřené skupiny **UČÍME se VENKU na facebooku!**

Sdílejte na webu či na facebooku také vaše příběhy a zkušenosti.

Doporučte tyto stránky přátelům a kolegům.

V přírodě začíná barevný bál.

Náměty na podzimní aktivity venku.

<https://ucimesevenku.cz/kurz-10krokuven-podzim2021/>

SEZNAM NEJLEKČÍ NA CELÝ ROK

<https://ucimesevenku.cz/lekce-ktere-vas-vytahnou-ven/>

METODIKY UČÍME se VENKU

www.chaloupky.cz/ucime-se-venku/

Učíme se venku s LÍSKOU

Pracujeme na 4 nových programech Učíme se venku s LÍSKOU pro MŠ, ŠD, I. stupeň ZŠ a SVC.

Pro pedagogy vznikne nová metodika s ověřenými náměty pro jednotlivá roční období.

Hrazeno v rámci projektu Ministerstva životního prostředí 2021.

Sledujte náš web, facebook a rozesílku..

7 DŮVODŮ, PROČ UČIT VENKU

1. Děti učení venku baví

Učení venku je názorné, třírozměrné a pestré. Přináší mnoho nových podnětů nejen pro naše smysly, ale i pro naše myšlení.

2. Zvyšuje zájem o učení

Spojení se skutečným světem přináší pocit smysluplnosti učení. Roste pocit uspokojení z vlastního učení. Snižuje se počet absencí.

3. Zlepšuje vzdělávací výsledky

Co se naučíme skrze zážitky venku, se v mozku ukládá hlouběji a snadněji se vybavuje. Kontakt s přírodou zlepšuje pozornost a soustředění.

4. Podporuje zdraví dětí

Pobyt a pohyb venku snižuje nadváhu a obezitu, zlepšuje fungování imunitního systému a snižuje počet nemocí.

5. Děti i učitelé jsou spokojenější

Kontakt s přírodou významně přispívá k duševnímu zdraví a pohodě. Snižuje stres, úzkosti a deprese.

6. Posiluje vztahy mezi dětmi i s učiteli

Venku děti rozvíjí nejen své znalosti, ale současně i emoční a sociální inteligenci. Snižují se důvody ke vzniku agresivity a násilí.

7. Učit venku je přirozené

Děti se učily venku více než 99% lidské historie. Jsou na to připravené.

Učíme se venku

- Proč učit venku
- Lekce a pracovní listy volně ke stažení
- Jak si vyrobit a nekupovat pomůcky
- On-line kurzy
- Videa a příklady z praxe
- Festival Učíme se venku
- Semináře po celé ČR
- Podporující komunita na sítích

www.ucimesevenku.cz

Udržitelný rozvoj

CÍLE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

Kdo ušil naše tričko? Kdo vypěstoval kávu, kterou pijeme? Kdo nakupuje české zbraně? Kdo prodává v obchodu dole na rohu? Kam mizí naše odpadky? Kdy vás naposledy požádal na ulici někdo o peníze? Proč se potýkáme s čím dál tím většími suchy a hrozivějšími povodněmi? Pokud si na tyto otázky odpovíme, zjistíme, že náš svět je propojený víc, než si myslíme.

Více než kdy dřív tak platí citát Johna Donneho, který již v roce 1624 pronesl, že "Žádný člověk není ostrov sám pro sebe". Z toho pro nás vyplývají nejen nové příležitosti, ale i výzvy.

Proto se téměř všechny státy světa, zástupci občanské společnosti, podnikatelské sféry, akademické obce i občané ze všech kontinentů rozhodli najít cestu jak těmto výzvám, jež souvisejí s rozvojem našeho světa, společně čelit.

Výsledkem této snahy jsou Cíle udržitelného rozvoje. Jedná se o dokument schválený členskými státy OSN.

Jednotlivé cíle naznačují oblasti a ukazují směry, kterými bychom se měli v následujících 15 letech vydat, pokud chceme přispět k rozvoji, který nebude probíhat na úkor společnosti ani přírody. Takovému rozvoji, který naplní potřeby současné generace bez toho, aniž by ohrozil životní podmínky generací dalších. Dokument obsahuje 17 cílů, kterých by mělo být dosaženo do roku 2030.

Konkrétní seznam všech cílů je a jejich podrobný popis naleznete v levém sloupci pod čísly jednotlivých cílů a na webových stránkách Informačního centra OSN. Pod každým cílem naleznete kromě nejdůležitějších informací a zajímavostí také tematický Metodický balíček www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/, který je určen především pedagogům pro práci s tématem ve výuce.

Cíle se se věnují těmto tématům:

Globální rozvojové vzdělávání

Globální rozvojové vzdělávání je celoživotní vzdělávací proces, který vede k porozumění ekonomických, sociálních, politických, environmentálních a kulturních procesů, které čím dál více ovlivňují životy lidí v globalizovaném světě. Rozvíjí dovednosti a podporuje vytváření hodnot a postojů tak, aby lidé byli schopni a ochotni aktivně se podílet na řešení lokálních a globálních problémů. (definice dle Národní strategie)

Globální rozvojové vzdělávání směřuje k přijetí zodpovědnosti za vytváření světa, kde mají všichni lidé možnost žít důstojný život.

HLAVNÍ TÉMATA GRV:

Globalizace a vzájemná závislost jednotlivých částí světa

- ekonomická globalizace včetně světového obchodu a etického spotřebitelství,
- kulturní, sociální a politická globalizace,
- migrace ve světě,
- mezinárodní instituce

Lidská práva

- základní lidská práva,
- dětská práva a práva seniorů,
- rovné příležitosti a tolerance k jinakosti,
- demokracie a dobré vládnutí,
- rovnost mužů a žen

Globální výzvy

- odstranění chudoby a nerovnosti,
- vyšší míra vzdělanosti,
- zdraví obyvatel,
- potravinové zabezpečení,
- přístup k nezávadné/pitné vodě,
- životní prostředí a klimatické změny,
- populační růst,
- mírová řešení konfliktů,
- odstranění digitální nerovnosti

Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce

- rozvoj, jeho pojetí a kulturní podmíněnost,
- cíle udržitelného rozvoje,
- historie, motivy, principy humanitární pomoci a rozvojové spolupráce,
- aktéři mezinárodní humanitární pomoci a rozvojové spolupráce,
- aktivity České republiky a EU v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce

Strategie GRV a osvěty o globálních souvislostech 2018–2030 ke stažení ZDE:

<https://arpok.cz/co-delame/globalni-rozvojove-vzdelavani/>

Možnosti zapojení škol najdete zde: <https://arpok.cz/pro-pedagogy>

Doporučené odkazy, videa a publikace

Cíle udržitelného rozvoje (SDGs)

17 Cílů udržitelného rozvoje (SDGs) představují program rozvoje na následujících 15 let (2015–2030) a navazuje na úspěšnou agendu Rozvojových cílů tisíciletí (MDGs). Více podrobných informací, studijní materiály, akční manuály a mnoho dalších zdrojů na ústřední stránce OSN k SDGs 17 Goals to Transform Our World. Najdete zde i odkazy na stahování ikon, publikací i filmů k SDGs v češtině.

www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/

Největší lekce pro svět – jak se každý můžeme zapojit?

Organizace spojených národů vyhlásila 17 cílů udržitelného rozvoje, které musíme splnit do roku 2030. To však OSN nezvládne sama a potřebuje pomoc každého z nás. Jak se zapojit?

www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/

www.youtube.com/watch?time_continue=73&v=bFWSFJTjP9E&feature=emb_logo

Co jsou to Cíle udržitelného rozvoje? Co je to udržitelný rozvoj?

A jak může pomoci každý z nás? Informační video vzdělávacího programu

Opravdový svět, Adra, o.p.s. www.youtube.com/redirect?event=video

www.adra.cz/opravdovysvet

Vzdělávání a metodická podpora EVVO

Akreditované vzdělávací programy LÍSKY a členských organizací:

Pro školy a školská zařízení i neziskové organizace připravujeme akreditované vzdělávací programy, vč. ONLINE formy:

TÉMATA VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ:

- Studium k výkonu specializované činnosti v oblasti environmentální výchovy – školní koordinátor EVVO v MŠ, ZŠ, SŠ, SVČ.
- Rozšiřující studium pro školní koordinátory EVVO.
- EVVO v kostce.
- Učíme se venku.
- Učíme se s POLY (polytechnické vzdělávání) – MŠ, ŠD, SVČ.
- Formy a metody výuky k rozvoji přírodovědné gramotnosti (polytechnické vzdělávání).
- Badatelsky orientovaná výuka – ZŠ.
- Projektová a tematická výuka v EVVO – ZŠ, SŠ.
- Školní přírodní zahrada – plánování a budování, praktická péče o zahradu s dětmi, využití ve výuce, vč. proškolení týmu k využití nové zahrady či prvků.
- Projektové dovednosti (nejen) v EVVO.
- Ekologizace provozu školy v praxi.
- Výtvarné, rukodělné a řemeslné činnosti.
- Osobnostně sociální rozvoj pedagogů.
- Lektorské dovednosti.
- Tematická exkurze za příklady dobré praxe (přírodní zahrada, farma, polytechnika apod.).

Pro neziskové organizace nabízíme workshopy a konzultace:

- strategické plánování
- práce s veřejností, s médii, prezentační dovednosti, marketing
- facilitace malých skupin a plánování

Akci zajistíme i na míru pro skupiny pedagogů z jedné či více škol, např. v rámci projektu MAPII. Pro účastníky vzdělávání nabízíme i metodiky, pomůcky a další materiály.

Informace a přihlášky: infoevvo@seznam.cz

V LÍSCĚ Vám poradíme:

- Jak se zapojit do zajímavých projektů pro školu či organizaci.
- Jaká je nabídka vzdělávacích programů v našem regionu i mimo něj. Připravíme či vyhledáme pro vás vzdělávací program na míru.
- Jaká je nabídka regionálních osvětových akcí, kampaní, soutěží a jak se do nich zapojit.
- Kde získat finanční zdroje.

Zajistíme konzultace k tématům:

- strategické plánování,
- komunitní rozvoj, facilitace veřejných setkání,
- příprava a zpracování projektové žádosti na získání finančních zdrojů, vč. tzv. „ŠABLON“,
- realizace konkrétních akcí a programů pro různé cílové skupiny, vč. aktivit do tzv. „ŠABLON“ či implementaci Místních akčních plánů rozvoje vzdělávání,
- **přírodní zahrada** – plánování, podíl na zpracování projektové dokumentace, vč. architektonických návrhů, výběr prvků, didaktické využití pro aktivity s dětmi, proškolení pedagogů apod.,
- zelené úřadování.

Kontakt: 605 806 840, infoevvo@seznam.cz

Programy a služby LÍSKY a dalších organizací pro školy a školská zařízení, neziskové organizace na podporu EVVO v regionu

■ **Knihovna LÍSKY:** publikace a metodiky z oblasti EVVO, pedagogiky a didaktiky, lektorských dovedností, řízení neziskových organizací, volnočasových aktivit, ochrany přírody a krajiny i z dalších oblastí. **Výpůjční doba v otvíracích hodinách kanceláře LÍSKY,** www.liska-evvo.cz/doc/knihovna

■ Školám s trvalejším zájmem o environmentální výchovu doporučujeme zapojení do **sítě MRKEV** (základní a střední školy) a **sítě Mrkvička** (mateřské školy). Veškeré informace o podmínkách registrace naleznete na:

www.pavucina-sev.cz, sekce Pro školy.

Krajským koordinátorem ve Zlínském kraji je **ALCEDO** – středisko volného času Vsetín, zde získáte další informace, alcedo@alcedovsetin.cz

Škola pro udržitelný život

Škola pro udržitelný život v roce 2021–2022

Je škola, která aktivně mění své okolí, pomáhá žákům vytvářet si vztah k místu, dává žákům slovo, připravuje je na skutečný život, je otevřená komunitě a mění svět k lepšímu.

Představujete si takto svoji školu? **Každá základní nebo střední škola** se může stát školou pro udržitelný život!

Žáci těchto škol spolu s dalšími partnery z obce přemýšlí o tom, co mohou udělat pro rozvoj své obce nebo okolí školy. Spolu pak postupně realizují navržené změny a tím mění k lepšímu místo, kde žijí a učí se (naplňují **místní Agendu 21**).

Vše se děje s ohledem na udržitelný rozvoj místa i světa a je tak praktickým příkladem naplňování **Cílů udržitelného rozvoje 2015–2030** (Sustainable Development Goals – SDGs) a **Strategického rámce České republiky 2030** na místní úrovni.

Ve Zlínském kraji je do programu zapojena ZŠ Rožnov p.R., Videčská.

Ministerstvo životního prostředí

Tento projekt je spolufinancován Státním fondem životního prostředí ČR na základě rozhodnutí ministra životního prostředí. www.mzp.cz www.stfp.cz

LÍSKA

Zlínský kraj

Rozesílka LÍSKY 20/2021

strana 9

Výukové programy, projektové dny a exkurze pro školy

■ LÍSKA, z.s.,

www.liska-evvo.cz

Financování možné i z tzv. „ŠABLON“.

INFORMACE:

infoevvo@seznam.cz, 605 806 840

VÝUKOVÉ PROGRAMY LÍSKY PRO MATEŘSKÉ A ZÁKLADNÍ ŠKOLY, ŠKOLNÍ DRUŽINY

Z farmy na náš stůl, aneb zdravě hravě o původu a zpracování potravin

Ve dvouhodinovém programu se děti prostřednictvím velké deskové hry seznámí s důležitými pravidly při přípravě a skladování potravin a připraví si zdravou svačinku.

Místo konání: třída s přístupem k vodě (mytí rukou, nádoby)

Doporučeno: I. stupeň ZŠ (1.–3. ročník), ŠD

Počet účastníků: 15–30

Rozsah: 2 hodiny

Po dohodě se školou lze připravit i jako projektový den.

EXKURZE LÍSKY NA FARMY A K REGIONÁLNÍM VÝROBCŮM

Po vzájemné dohodě zahrnuje dopravu autobusem, komentovanou exkurzi, praktickou činnost, ochutnávku produktů a tematický výukový blok.

Místo konání: farma, dílna či provozovna výrobce s ohledem na dostupnost.

Doporučeno: I. i II. st. ZŠ, ŠD

Počet účastníků: 1–2 třídy

Rozsah: min. 90 minut + cesta tam a zpět

Cenu stanovíme po upřesnění programu a trasy exkurze, v návaznosti na počet žáků.

Vhodné i jako projektový den mimo školu v rámci tzv. ŠABLON II a III.

PROGRAM S LÍSKOU PRO ŠKOLU V PŘÍRODĚ, ADAPTAČNÍ POBYT ČI ŠKOLNÍ VÝLET

Po vzájemné dohodě zahrnuje:

- farmářskou stezku – farmářský den,
- stezku objevování přírody – Učíme se venku,
- tematický výukový program, např. VODA – život v každé kapce, Odkud se bere jídlo, Můj den na farmě, Z farmy na náš stůl, Učíme se s POLY,
- terénní exkurze do okolní přírody či na farmu,
- další témata dle potřeby MŠ či ZŠ.

Rozsah programu přizpůsobíme plánu školy.

Cenu stanovíme po upřesnění programu, v návaznosti na počet žáků.

PROJEKTOVÉ DNY S LÍSKOU PRO MŠ, ZŠ A ŠD

www.liska-evvo.cz/doc/projektove-dny

Tematický projektový den ve škole i mimo ni na podporu projektové výuky. Přispívá k rozvoji osobních a sociálních kompetencí dětí a žáků.

Zaměření projektové výuky:

- regionální vlastivěda, interpretace místního dědictví,
- regionální udržitelná ekonomika (zemědělství, řemesla) – doporučujeme Školní farmářský den,
- polytechnika, přírodovědná gramotnost (zahradá, voda, odkud se bere jídlo, učení venku, cíle udržitelného rozvoje),
- další dle potřeby MŠ či ZŠ.

Součástí programu je i dodání agendy dle individuální dohody mezi školou a Lískou.

Cenu stanovíme po upřesnění programu. Vhodné pro tzv. ŠABLONY II i III.

Školní farmářský den

Hlavními tématy celodenního projektového dne je zemědělství, původ jídla, význam sezónních a místních surovin pro přípravu pokrmů, zdravá výživa, zdravý životní styl, regionální produkty, podpora a rozvoj trhu a odbytu biopotravin, místní udržitelná ekonomika, potravinová soběstačnost a bezpečnost.

Dopolední část je zaměřena na vzájemné sdílení a učení („dětí – dětem“), odpolední část jako prezentace výstupů práce dětí rodičům a veřejnosti. Do obou částí programu jsou vloženy ukázky práce farmářů, potravinářských výrobců a řemeslníků.

Místo konání: venkovní areál školy, příp. obce

Doporučeno: ZŠ, příp. MŠ a ZŠ

Škola získá metodiku s příklady dobré praxe, metodickou podporu během přípravy i realizace. Domluvíme účast regionálních výrobců, zajistíme aktivity do programu i propagaci.

VODA – život v každé kapce

Zvýšení znalostí a dovedností v oblasti hospodaření s vodou, příčiny a dopady ohrožení vody, spotřebitelské chování a zodpovědné hospodaření s vodou.

Pedagog získá metodiku a pracovní listy pro práci s žáky před a po výukovém programu, v souladu s projektovou výukou. **K zapůjčení (za manipulační poplatek) je sada pomůcek pro terénní pozorování u vody.**

6. ročník: CESTA VODY • 7. ročník: VODA V KRAJINĚ • 8. ročník: SPOTŘEBA VODY

Místo konání: učebna, laboratoř

Doporučeno: II. stupeň ZŠ a víceletých gymnázií • **Počet účastníků:** třída

Rozsah: min. 1 hodina + domácí práce žáků před výukovým programem (VP), VP (min. 1 vyučovací hodina) s lektorem, aktivní práce žáků po VP.

Učíme se s POLY

Učíme se venku

Rozvoj přírodovědné gramotnosti a polytechnických znalostí a dovedností – objevování a pozorování pestré přírody kolem nás.

Společný motivační úvod, 4 a více stanovišť s úkoly (hmyz, ptáci, stromy, semínka, půda, voda, tvary, příběhy jídla, tvoření apod.), hodnocení.

Místo konání: zahrada, venkovní areál školy

Doporučeno: MŠ, I. st. ZŠ, ŠD • **Počet účastníků:** do 60 dětí

Rozsah: 4 vyučovací hodiny (4 x 45 minut)

Denní a pobytové výukové programy, projektové dny a exkurze pro školy připravují:

- **ALCEDO – středisko volného času Vsetín**
www.alcedovsetin.cz
- **Centrum ekologické výchovy Žabka při SVČ Klubko Staré Město,**
www.cevzabka.xf.cz/vp.html
- **Centrum Veronica Hostětín,**
www.hostetin.veronica.cz/skoly
- **Dům dětí a mládeže ASTRA Zlín**
www.ddmastra.cz/vyukove-programy
- **Envicentrum Pro krajinu Vysoké Pole,**
www.prokrajinu.eu
- **Muzeum regionu Valašsko, p.o., Vsetín,**
www.muzeumvalasko.cz
Hvězdárna Vsetín
www.hvezdarna-vsetin.cz
- **Park ROCHUS, o.p.s., Uherské Hradiště,**
www.parkrochus.cz
www.skanzenrochus.cz
- **Přírodovědné centrum Trnka při DDM Šikula Uherské Hradiště,**
www.ddmsikula.cz
- **Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou,**
www.bilekarpaty.cz/vis

Soutěže (nejen) pro školy a skupiny dětí

Přehled soutěží najdete na
www.liska-evvo.cz/doc/volny-cas

- **Klimatická soutěž CO2 liga.**
Celoroční program o ochraně klimatu pro 2. stupeň ZŠ/SŠ.
www.CO2liga.cz

Projekty a kampaně (nejen) pro školy a skupiny dětí

- **Badatelsky orientované vyučování,**
<http://badatele.cz/cz>
- **Fairtradová škola**
www.fairtradovamesta.cz/o_fairtradovych_mestech/skoly

- **Globální rozvojové vzdělávání,**
www.globalnirozvojovevzdelavani.cz
- **GLOBE – dlouhodobý vzdělávací program,**
<https://globe-czech.cz/cz>
- **Jeden svět na školách (mediální vzdělávání),**
www.jsns.cz
- **Mezinárodní program Ekoškola,**
<https://ekoskola.cz/cz>
- **Odpovědná škola**
www.spolecenskaodpovednostfirem.cz/odpovednaskola
- **Skutečně zdravá škola,**
www.skutecnezdravaskola.cz
- **Světová škola,**
www.svetovaskola.cz
- **Škola pro udržitelný život,**
www.skolaprozivot.cz
- **Žakovské parlamenty,**
www.skolaprodemokracii.cz

Publikace, časopisy, učební pomůcky a další pomocníci

Publikace z edice LÍSKY Oříšek

■ Jak učit POLY.

Podpora rozmanitých forem a metod výuky k rozvoji přírodovědné gramotnosti v MŠ (polytechnické vzdělávání, EVVO).

Průvodkový program je skřítková holčička POLY, která vás provede tématy **voda, země, vzduch, slunce a zahrada**. Připraven je akreditovaný vzdělávací program pro pedagogy, projektový den pro MŠ či ŠD, metodické a pracovní listy s náměty a návody na praktické aktivity, 5 sad pomůcek.

Informace a objednávky:
infoevvo@seznam.cz, 605 806 840
www.liska-evvo.cz/doc/jak-ucit-poly-6

Publikace DDM Škola Uherské Hradiště, zdarma ke stažení na
<http://ddmsikula.cz/index.php/1936-2/>

- Nabídka interaktivních výstav ze Střediska volného času Klubko Staré Město
www.cevzabka.xf.cz/interaktivni_vystavy.html
Pestrost ptačího světa – www.cevzabka.xf.cz/ptaci_svet.html
Bez vody není život – www.cevzabka.xf.cz/voda.html
Příroda a ekologie ve městě – www.cevzabka.xf.cz/priroda_mesto.html
Život s hmyzem – www.cevzabka.xf.cz/hmyz.html
Krajina v proměnách – www.cevzabka.xf.cz/krajina.html

- Učebnice Na radnici i pod radnicí.

Jan Hollan a Yvonna Gaillyová: Ochrana klimatu.

Komplexně, leč stravitelně. Ani ne stovka stran a je tam skoro všechno, co jste o ochraně klimatu chtěli vědět, ale báli jste se zeptat. Na co jste ve škole chyběli. Nebo co vám ani neřekli. Pro lidi vedoucí, učící i učící se.

www.veronica.cz/publikace-ke-stazeni?i=109

- Nové číslo časopisu **Školní zahrada**

Rytí rýčem – akce a reakce, pak mechanická práce proti tření a páka, když obrátíme hroudu. Při práci s krumpáčem nebo motykou přeměníme svou mechanickou práci na polohovou energii, ta se vlivem gravitace mění na pohybovou energii, a nakonec zase na práci a výsledkem je odloupený kus zeminy. Tohle v učebně opravdu těžko předvedete. Zato zahrada, to je laboratoř: fyziky, biologie, matematiky, chemie; akustiky, mechaniky, optiky, aerodynamiky... A co všechno dokážou vymyslet a ztvárnit děti v zahradě! Napoví Edugard – jak z českých, tak rakouských zkušeností. Ze slovenské Modry pocházejí náměty pro gymnazisty. Nádhernou a velkou školní zahradu v Židlochovicích představuje architektka Jitka Vágnerová. Inspirovat vás může i brněnský fotovoltaický květ nebo přesný návod na výrobu a vzdělávací využití bazovice – perlivé bezové limonády od Františka Cimermana ze Živice. Plevel? Půdní bioindikátory! A nakonec zjistíte, že české zahrady uspívají v evropské soutěži. Právě vychází čtvrtletník Školní zahrada 2021/4: Laboratoř. Vytištěný jako příloha Bedrníku, elektronicky: www.skolni-zahrada.cz/

- **Čekání na Vánoce, Andrea Popprová**

www.knihydobrovsky.cz/kniha/cekani-na-vanoce-365339777

- **Lidové tradice, Dagmar Šottnerová**

www.megaknihy.cz/lidova-rikadla/56615-lidove-tradice.html

- **7 filmů a pořadů, které vás odnaučí plýtvat jídlem**

<https://zachranjidlo.cz/8214/6-filmu-ktere-vas-odnauci-plytvat-jidlem/>

- **Skřítek Kompostík a jeho kamarádi, Miluška Štefanová**

Příběhy z jedné zahrady, 1. a 2. díl, nakl. Pointa

- **METODIKY UČÍME se VENKU**

<https://ucimesevenku.cz/sady-ven/>

Objednávejte v e-shopu www.chaloupky.cz/ucime-se-venku/

- **Jděte VEN**, inspirativní náměty pro pobyt venku

www.jdeteven.cz

- **CITIZEN SCIENCE** – Občanská věda v České republice neboli vědecký výzkum prováděný dobrovolníky nevědci.

Zajímá vás věda, chcete se jí věnovat, ale přitom už nechcete studovat? Přidejte se k nějakému projektu občanské vědy. Stanete se tak spolupracovníkem profesionálních vědců, ale hlavně posunete své vědění zase dál.

Databázi projektů, námětů pro školy, děti a rodiny najdete zde
www.citizenscience.cz

Tipy na výlety, exkurze, výstavy (nejen) pro školy

- Muzeum v přírodě Rochus, www.skanzenrochus.cz
- Muzeum regionu Valašsko, www.muzeumvalassko.cz
- 14115 Baťův institut Zlín, www.14-15.cz
- Muzeum Jihovýchodní Moravy ve Zlíně, www.muzeum-zlin.cz
- Valašské muzeum Rožnov p. R., Valašský rok, www.vmp.cz
- Informační centrum Velké Karlovice, www.velkekarlovice.cz/informacni-centrum
- Zvonice Soláň, <https://www.zvonice.eu/>

Zelené okénko

Zelené úřadování

Zkrácený název pro environmentálně příznivé chování institucí financovaných z veřejných prostředků, jako jsou např. obecní, městské či krajské úřady, školy, domy s pečovatelskou službou. Zahrnuje systémová opatření zaměřená zejména na provoz a chování (např. oboustranný tisk dokumentů, zatahování žaluzií na noc) a nakupování. Více na www.veronica.cz

Zelené nakupování

Způsob nákupu či zásobování, při kterém je brán ohled na dopad vybraného zboží a služeb na životní prostředí. Vybírají se produkty, jejichž negativní dopad na životní prostředí je co nejnižší. Kritéria, která se při tom berou v úvahu, jsou například recyklovatelnost, biologická rozložitelnost, materiální a energetická náročnost výroby, zdravotní nezávadnost, transportní vzdálenost od výrobce ke spotřebiteli atd. Více na www.veronica.cz či www.umenivibirat.cz

Přírodní zahrady

- Jak na přírodní zahradu poradí Ekologický institut Veronica www.veronica.cz/?id=418
- Kde jsou přírodní zahrady v Česku: www.veronica.cz/ekomapa#k=priroda_zahrady&r=cr
- Ukázkovou přírodní zahradu a sad najdete v Centru Veronica Hostětín, <http://hostetin.veronica.cz/ukazkova-prirodni-zahrada-sad>
- Ekozahrady, <http://barevnezahrady.cz/ekozahrady/>
- Osivo vhodné pro přírodní zahradu nakoupíte na webu www.permaseminka.cz, nebo <https://www.permaland.cz/>
- Na webu LÍSKY najdete odkaz **Jak na školní přírodní zahradu**, www.liska-evvo.cz/doc/jak-na-skolni-prirodni-zahradu
Poradíme vám, jak na školní zahradu krok za krokem: plánování, zpracování projektu, výběr správných prvků pro přírodní zahradu, úprava, využití pro výuku i volnočasové aktivity, vč. architektonických návrhů zkušených architektů, zapojení rodičů a dalších partnerů. Poskytneme či zapůjčíme publikace a pomůcky.
- Časopis Školní zahrada.
Prostřednictvím webu www.skolni-zahrada.cz můžete dostávat zdarma časopis **Školní zahrada**. V tištěné verzi vychází jako příloha časopisu Bedrník. Na webu najdete mimo jiné i interaktivní **mapu školních zahrad**, kam můžete přidat i tu vaši.
- Semínkovna – sázej, sklízej, sdílej
Tak jako se v knihovně půjčují knihy, semínkovna nabízí osivo do vaší zahrádky. Tak jako se do knihovny knihy po přečtení vracejí, tak i při sklizni vaší zeleniny myslte na sdílení sklizených semínek v semínkovně...
Semínkovna = osivo ke sdílení
Iniciativa vznikla v ČR v roce 2015 na podporu svobodného sdílení osiva, semenaření a přírodního zahradničení. Vzorem jí byly francouzské Les Grainotheques a americké The Seedbanks.
Semínkovny, ať už je to skříňka, košíček, krabička ap., jsou místem, kde zahradníci mohou mezi sebou bezplatně sdílet osivo ze svých zahrádek. Osivo by mělo být výhradně v „Bio“ kvalitě, tedy nemořené a z chemicky neošetřovaných rostlin. Mělo by jít o výsledek domácího semenaření. Semínka jsou nabízena bezplatně v malých dávkách pouze pro osobní spotřebu. <https://seminkovny.com/>
V našem regionu najdete Semínkovnu:
Základní škola Vsetín, Rokytnice
Kontakt: Semínkovna, ZŠ Vsetín, Rokytnice 436, 755 01 Vsetín
e-mail: seminkovnavsetin@centrum.cz
Centrum Veronica Hostětín
Kontakt: Centrum Veronica Hostětín, č.p. 86, 687 71 Hostětín
www.hostetin.veronica.cz
Semínkovna Zlín
Family Pointu Zlín na třídě Tomáše Bati 204 (bývalá Knihovna Františka Bartoše).
www.facebook.com/groups/SeminkovnaZlin/

Biopotraviny, místní produkty, regionální značky, farmářské trhy a obchůdky, bezobalu

■ Lískový web
www.poctivevyrobene.cz

■ Regionální značky
www.regionalni-znacky.cz

■ Kam ve Zlínském kraji pro regionální výrobky – váš rozcestník pro nákupy regionálních výrobků. Najdete zde přehled téměř 300 farmářů a výrobců ze Zlínského kraje seskupených podle jednotlivých kategorií (mléko, maso, vejce, pečivo, ovoce, zelenina, potravinové doplňky aj.), ale také seznam tradičních řemeslníků, držitelů regionálních značek.
www.vyrobyzkraje.cz

■ Informační středisko pro rozvoj Moravských Kopaníc, o.p.s. se sídlem ve Starém Hrozenkově má na svém webu **Tržnici regionální ekologické produkce ekofarem a výrobců biopotravin Zlínského kraje a Hodonínska.**

NOVÝ REGIONÁLNÍ KATALOG BIOPOTRAVIN A EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ PRO SPOTŘEBITELE „Kam pro bio ve Zlínském kraji a na Hodonínsku“
www.iskopanice.cz

■ Mapa českých biopotravin,
<https://kde.lovime.bio/>

Fairtrade (Spravedlivý obchod)

Systém Fairtrade a známka FAIRTRADE

Známka FAIRTRADE označuje výrobky, které splňují sociální, ekonomické a environmentální standardy nastavené mezinárodní organizací Fairtrade International. Zákazníky informuje o tom, že pěstitelé dostali za svou práci spravedlivou a stabilní výkupní cenu, která pokrývá náklady na udržitelné pěstování. Nákupem výrobků s označením FAIRTRADE tak zákazníci přispívají ke zlepšování životních podmínek drobných pěstitelů v zemích globálního Jihu (takzvaných rozvojových zemích). Kromě odpovídající výkupní ceny dostávají pěstitelé zapojení do systému Fairtrade ještě fairtradový příplatek, který mohou použít k investicím do rozvoje svých farem a svých komunit, a to na základě demokratického rozhodování členů komunity.

Fairtrade Česko a Slovensko, z.s.,

je platformou organizací občanské společnosti, které se zabývají etikou obchodu, globálním rozvojem, udržitelnou spotřebou, ochranou životního prostředí a lidských práv. Již od roku 2004 pracujeme na zvyšování informovanosti o principech a smyslu systému Fairtrade. V České republice a na Slovensku zastupujeme globální organizaci Fairtrade International, jsme garantem vysoké kvality a důvěryhodnosti ochranné známky FAIRTRADE. Monitorujeme český a slovenský trh s fairtradovými výrobky a podporou uvědomělé spotřeby napomáháme k tomu, aby se fairtradové výrobky v co nejvyšší míře dostávaly do obchodní sítě v ČR a na Slovensku. Vedle spolupráce s obchodníky působíme také na širokou veřejnost, a to prostřednictvím aktivit, na kterých se podílíme, jako jsou kampaně Fairtradová města, Fairtradové školy nebo happening Férová snídaně. Více na www.fairtrade-cesko.cz.

Fairtrade Česko a Slovensko přináší novinky ze světa Fairtrade

Dopady na pěstitele a situaci celkově sledujte na webových stránkách a sociálních sítích Fairtrade Česko a Slovensko
<https://fairtrade-cesko.cz/>

LÍSKA je

- členem pracovní skupiny pro **Fairtradové město Vsetín**,
- členem **Fairtrade Česko a Slovensko**,
<https://www.fairtrade-cesko.cz/#!>
- místním podporovatelem **Fairtrade**,
http://fairtradovamesta.cz/mistni_podporovatele

TŘI MOŽNOSTI PODPORY FAIRTRADE:

SPOTŘEBOU

OSVĚTOU

VZDĚLÁVÁNÍM

LÍSKA

Zlínský kraj

Rozesílka LÍSKY 20/2021

strana 14

Kde LÍSKA pomáhá

LÍSKA pomáhá konkrétními počiny nebo upozorňuje na projekty a programy, které přinášejí pomoc potřebným. Vy můžete pomáhat s námi:

Korunka Luhačovice

Pomáhá nemocným a opuštěným dětem především ve Zlínském kraji a nejbližším okolí, www.korunkaluhačovice.cz

Dobry anděl

Nadační fond DOBRÝ ANDĚL pomáhá rodinám s dětmi, které postihla rakovina nebo jiné závažné onemocnění, www.dobryandel.cz

Čalantika – centrum pro vzdělávání a volný čas v Bangladéši

Vzdělávací centrum pro děti a jejich rodiny žijící ve slumu v bangladéšském hlavním městě Dháka, <http://www.calantika.cz>

Člověk v tísni – Skutečná pomoc – Skutečný dárek

Pro více informací navštivte www.clovekvtisni.cz.

O pomoci v ČR se dozvíte na www.lepsiskolaprovsechny.cz

Koalice proti palmovému oleji

Nezávislá platforma organizací i jednotlivců, která usiluje o snížení celosvětové nadbytečné spotřeby palmového oleje. LÍSKA je členem. <http://www.stoppalmovemuoleji.cz/>

Chráme mořské želvy

Nádherné tvory, žijící na Zemi více než 110 miliónů let. www.morskezelvy.cz

ZOO Zlín

www.zoozlin.eu/sponzorstvi/
<https://shop.zoozlin.eu/kategorie/2-darky>

LÍSKA, z.s.

Dolní náměstí 429
755 01 Vsetín

infoevvo@seznam.cz
www.liska-evvo.cz

Environmentální informační servis LÍSKY

- **Pravidelná elektronická rozesílka**, www.liska-evvo.cz/rozesilka
Rozesílku tvoří pozvánky na vzdělávací a osvětové akce, akce pro děti a mládež, informace o změnách v legislativě, o dění v oblasti EVVO a neziskového sektoru, o vyhlašovaných grantech, publikacích, pomůckách, zajímavé články, odkazy i příklady dobré praxe.
- **Webové stránky**, www.liska-evvo.cz
- **Facebook a Instagram Lísky i osvětových kampaní.**
- **Knihovna**, www.liska-evvo.cz/doc/knihovna
- **Prodej a distribuce publikací, materiálů a pomůcek k EVVO.**
- **Krajský Kalendář akcí EVVO ve Zlínském kraji na www.liska-evvo.cz/akce Přehled akcí v regionu i mimo region.** Pozvánky na vaše akce, programy, besedy, výstavy, exkurze, semináře, tábory apod., stejně jako zprávy a fotografie z uskutečněných projektů a akcí ke zveřejnění můžete zasílat na adresu infoevvo@seznam.cz
- **Osvětové a informační kampaně**, www.liska-evvo.cz/doc/osvetove-kampane
- **Aktuální nabídka vzdělávacích akcí Lísky, pozvánky a přihlášky ke stažení**, www.liska-evvo.cz/doc/seminare-a-kurzy-pro-ucitele

Kancelář LÍSKY, z.s. najdete v oranžové rohové budově na Dolním náměstí 429 na Vsetíně, 1. patro (vchod z ulice Mostecká průchozí chodbou budovy PETRKLÍČ do dvora, vchodové dveře jsou ze zadní části oranžové budovy, nebo přímo dvorem od budovy OSSZ, od řeky Bečvy).

Otevřeno: pondělí – čtvrtek, 8–15 hodin

Najdete zde **Férový obchůdek s fairtradovými výrobky** – káva, čaj, kakao, čokolády, sušenky, koření atd., ručně šité Lukášovy hračky a **knihovnu** s posezením.

www.liska-evvo.cz

Lísku najdete i na FACEBOOKU – přidejte se k našim tématům na stránkách:

Sdružení Líska / Jak učit POLY
Sdružení Líska / Poctivě vyrobené – podpora regionálních produktů ve ZK
Sdružení Líska / Ptáci – žijí tady s námi
Sdružení Líska / Přírodní zahrada – příroda pod našimi okny
Sdružení Líska / Poctivě vyrobené, spravedlivě zaplacené
Sdružení Líska / Stromy a my
Sdružení Líska / Cesty za poklady ve Zlínském kraji

Rozesílku připravuje a rozesílá LÍSKA, z.s. s finanční podporou Zlínského kraje. Distribuci pro síť škol Mrkvička a MRKEV zajišťuje ALCEDO – středisko volného času Vsetín, www.alcedovsetin.cz

Inovace informačního a komunikačního servisu byla podpořena z Programu Švýcarsko-české spolupráce. Supported by a grant from Switzerland through the Swiss Contribution to the enlarged European Union.

Pokud si nepřejete informace touto cestou dostávat, nebo u vás došlo ke změně adresy, prosím, neváhejte nás kontaktovat.

LÍSKA

Zlínský kraj

Rozesílka LÍSKY 20/2021

strana 15